

Andmæli vegna rammaáætlunar Þjórsárvirkjanir

Umhverfisáhrif þjórsárvirkjana.

Sagt er að áin verði að mestu í farvegi sínum.

Petta er al rangt því það verður **engin** á eftir, allt frá Þjóðvegi 1 og upp að Þjórsárdal . Það verða einungis jökulbrún lón eða þá þurr farvegur sem jökulleir mun fjúka úr, því hann kemur þegar vatn rennur um yfirfall virkjananna.

Vestan við Heiðarlón er áætlað að grafa mikinn skurð samhliða varnargarði sem nær frá Þjórsárbrú (gömlu) og upp að Skeiðháholti . Hann á að taka við leka úr lóninu. Á vef Landsv. er sagt að **hugsanlega** verði að bregðast við meiri leka með viðbótaraðgerðum . Spurt hefur verið hvort það séu þverskurðir frá aðalskurði og að Skeiðavegi en ekki hafa fengist svör við því.

Páll Einarsson jarðfræðingur hefur sagt að mikil hætta sé á gríðarlegum leka úr lóninu því það er allt á Þjórsáhrauninu sem er krosssprungið .Á þessu svæði öllu eru jarðskjálftasprungur 6 - 10 km. djúpar.

Hönnuðir virkjana segja hann fara með bull og þar með er það afgreitt. Þeir segja að áin hafi hlaðið undir sig í áranna rás og árbotninn sé því þéttur.

Petta eru mikil ósannindi.

Allir íbúar á þessu svæði vita að hvar sem tekinn er húsgrunnur þá sést þar vatnshæð í Þjórsá hverju sinni. Auk þess eru nú að koma í ljós fyrir alvöru afleiðingar vatnsmiðlunar á hálendinu upp alla Þjórsá.

Engin mól eða sandur berst nú niður ána. Hún er því núna búin að grafa sig niður á Þjórsáhraunið svo að t.d. frá Ferjunesi upp að Urriðafossi eru að koma í ljós samfelldir hraunflákar.

Þetta er auðvelt að sanna með myndum. Augljós hætta er því á mikilli röskun grunnvatns á öllu svæðinu frá Urriðafossvirkjun og upp í Þjórsárdal.

Jarðfræðingar telja hugsanlegt að miklar kaldavatnslindir séu undir hrauninu milli Þjórsár og Hvítár.

Ef þetta er raunin þá er hér um óhemju auðlind að ræða. Af þessu svæði vill Landsv. aflétta vatnsvernd.

Mikil umhverfisáhrif vatnsmiðlunar á hálendinu eru nú þegar orðin . Malartekja var víða gríðarlega mikil við Þjórsá en er nú sem óðast að hverfa.

Nýlegar ljósmyndir sanna að Sultartangalón er nú óðum að fyllast af mól og sandi .

Landsv. áætlar að dæla upp úr lónunum á bakka Þjórsár 75 þúsund m³ af jökulleir árlega. Þetta er 7,5 ha. af 1 m þykku lagi.

Allir sjá hve gríðarleg umhverfisspjöll þetta verða mitt í blómlegasta landbúnaðarhéraði landsins.

Þá eru ótalin þau miklu neikvæðu áhrif sem þetta mun valda einhverjum auðugustu fiskimiðum landsins svo sem Selvogsbanka.

Fljótlega eftir vatnsmiðlunina inni á hálendinu fóru vísindamenn að merkja skaðleg áhrif og skrifa um það greinar.

Í Þjórsá er merkilegur og stór laxastofn. Fyrirsjáanlegt er að hann mun stórskaðast eða jafnvel hverfa ef af virkjunum verður. Talið er að 85 % búsvæða hans lendi inn í lónunum.

Allar áætlanir um að bjarga honum eru með öllu órökstuddar og til dæmis í U.S.A hefur slíkt mistekist hrapalega svo nú er ráðgert að brjóta niður virkjanir þar til að endurheimta laxastofna.

Það er líka áformað að gera í Frakklandi .

Sjónræn umhverfisspjöll af þessum áformuðu virkjunum í neðri hluta Þjórsár verða óskapleg . Skógi vaxnar eyjar og náttúruperlur munu hverfa undir lón . Einn vatnsmesti foss Íslands Urriðafoss nánast hverfur ef af þessu verður. Andyri Þjórárdals eins fjölsóttasta ferðamannastaðar landssins mun spillast svo það verður ekki svipur hjá sjón. Ekki verður hjá því komist að leggja háspennulínur frá þessum virkjunum sem bæði taka mikið ræktunarland og spilla umhverfi.

Á þessu svæði hafa fundist fornleyfar sem allar munu hverfa undir lón. Þær hafa lítið verið ransakaðar.

Blómleg ferðaþjónustufyrirtæki með hestaferðir um aldagamlar reiðleiðir við ána eru í hættu og munu verða að hætta starfsemi ef af virkjunum verður. Nú þegar hefur verið hætt við stórfellda uppbyggingu á sumarhúsum og ferðaþjónustu í Skálmholtshrauni vegna þessara virkjanaáforma.

Mikið og gott landbúnararland mun hverfa undir lón t.d. við Herríðarhól eða þá að það verður girt frá ánni með risavöxnum varnargörðum og skurðum.

Meðfram öllum lónum verður að grafa upp landið og setja grjótvörn svo alda brjóti ekki niður bakkana eins og gerðist á fyrsta ári við Háslón .

Áhætta

Allar þessar virkjanir í neðri hluta Þjórsár munu koma til með að standa á mesta og hættulegasta jarðskjálftasvæði landsins . Hér geta komið skjálftar af stærðinni 7 st. og meira.

Ekki verður unað við það að framkvæmda og hönnunaraðili geri sjálfur áhættumat eins og raun ber vitni við Þjórsá. Sýnt hefur verið fram á að

tölur um vorflóð sem þeir nota eru alrangar. Miðað er við flóðð sem er 1000 – 1400 m³ .

Til eru mælingar um 2400 m³ rennsli í Þjórsá.

(síðasta flóð í Ölfusá var um 2600 m³)

Þetta er óásættanlegt og háskalegt . Athugaðar hafa verið af óháðum aðilum flóðtölur við stíflurof í Skálmholti . Þá kom í ljós að flóðhæð gæti orðið 2.7 m en ekki 0.2 m eins og Landsv. heldur fram.

Íbúum svæðisins er sagt að stíflurof geti einungis orðið með því að smátt og smátt rofni úr stíflunni líkt og þegar flæðir yfir veg.

Þetta stenst ekki . Við Urriðafoss kastaði holtið af sér jarðveginum svo hann bunkaðist niður undir veg í jarðskjálftunum árið 2000

Sama gerðist á Skarðsfjalli á Landi í skjálftunum miklu 1896 .

Þegar búið er að gera a.m.k 3 mikil lón með tugmiljónum tonna af vatni gefur það auga leið að keðjuverkun getur orðið ef efsta stíflan rofnar.

Ef gos verður í Bárðarbungu getur orðið hamfaraflóð sem kemur í Tungná og þaðan beint niður í Þjórsá með ófyrirsjáanlegum afleiðingum fyrir byggðirnar við ána.

Næg er hættan fyrir þótt ekki bætist öll þessi lón við.

Þarna er því verið að gera manngerða hættu sem íbúar svæðisins eiga að þola 365 daga ársins.

Landsv. áætla að reisa girðingar til að torvelda aðgengi að ánni á vissum svæðum. Áformað er líka að setja upp viðvörunarflautur ef hætta skapast. Er það ætlunin að íbúar við Þjórsá skuli yfirgefa heimili sín ef flauturnar fara af stað?

Þá er verið að skapa okkur til frambúðar aðstæður sem íbúar undir Eyjafjöllum og Landeyjum hafa mátt þola undanfarnar vikur.

Víða um land hafa verið reistir snjóflóðavarnargarðar fyrir miljarða króna til varnar byggðunum og er það vel. Sú hætta varir þó oft ekki nema örfáa daga á ári.

Þessu má líkja við að taka Esjuna burt frá höfuðborginni og setja uppistöðulón í staðin sem flætt geti yfir borgina við stíflurof.

Umfjöllun

Þeir faghópar sem telja sig geta raðað blómlegum byggðum á dauðalista yfir stórvirkjanir, verða að átta sig á að það býr fólk á þessu svæði.

Á kynningu á Selfossi sem faghópar rammaáætlunar stóðu fyrir var hvergi talað um fólk.

Þetta eru forkastanleg vinnubrögð og talandi dæmi um það ofbeldi sem við íbúar á svæðinu höfum mátt þola í þessu efni.

Landsvirkjun hefur á undanförunum árum rekið linnulausann áróður fyrir þessum virkjunum sem kostað hefur jafnvel hundruð miljóna króna.

Ekki hafa litlir ferðahópar á þessu svæði svo sem barnaskólabörn eða kirkjukórar brugðið sér frá bæ þá hafa þeir fengið styrki frá Landsv. Við sem barist höfum fyrir náttúrunni , lífríkinu og ekki síst fólkinu sjálfu höfum orðið að fórna vinnutímum og fé fyrir okkar málstað .

Rammaáætlun var ætlað að vera sáttaplagg milli aðila. Um þessar virkjanir í byggð getur als ekki orðið nein sátt . Þær munu hafa svo gríðarleg óafturkræf skaðleg áhrif á landið lífríkið og fólkið.

Nú þegar er búið að vinna óbætanlegt tjón. Fólki hefur verið hrakið úr störfum fyrir sinn málstað. Sveitarstjórnir hafa nú nýlega rétt fyrir sveitarstjórnarkosningar barið í egn bindandi samninga til að þóknast Landsvirkjun , í trássi við meirihluta kjósenda sem hafa með undirskrift sinni mótmælt þessum virkjanaáformum. Það er ekki sæmandi nokkru þjóðfélagi að fólki geti ekki látið uppi sínar skoðanir öðru vísi en eiga það á hættu að vera rekið fyrirvaralaust úr störfum eða nefndum sveitarfélaga sem hlut eiga að máli .

Ég bið ykkur í þessum faghópum öllum sem um rammaáætlun fjalla að íhuga þetta alvarlega .

Það er ærið verkefni hjá fólki í dag að ráða fram úr þeim vandamálum sem steðja að þjóðinni svo ekki bætist það við að missa áttuga sína undir erlenda auðhringa .

Með vinsemd Ólafur Sigurjónsson Forsæti III Flóahreppi